

El finançament que Catalunya necessita

Sr. President de la Caixa, Sr. Director General, autoritats, amigues, amics. Abans de res, voldria agrair a la Caixa aquesta invitació, que em dona l'oportunitat d'adreçar-me a tots vostès des d'una tribuna tan prestigiosa com la del Cercle Financer. Fa dos anys i un parell de mesos vaig tenir també l'ocasió d'ocupar-la. Era un moment apropiat, d'una especial significació. El Govern del que formo part iniciava tot just la seva trajectòria, la situació econòmica presentava algunes incerteses i era convenient fer arribar als nostres ciutadans, a través d'un auditori tan qualificat com aquest, un missatge de serenitat i confiança en el futur. És el que vaig tractar de fer en aquell moment.

Avui és també un moment d'una especial significació. Podem fer balanç, a mig camí, d'alguns aspectes rellevants de l'obra de govern en el camp de l'economia; estem a punt d'aprovar un nou Estatut, que hauria de permetre situar en una nova perspectiva, de confiança mútua i estabilitat, les relacions entre Catalunya i Espanya. I tot just la setmana passada, es va produir un esdeveniment que no dubto en qualificar de transcendència històrica, com és la declaració d'alto el foc permanent per part de l'organització terrorista ETA, que obre sens dubte una etapa nova en la convivència entre els pobles d'Espanya.

Al llarg dels darrers mesos, de fet pràcticament des de fa dos anys, hem viscut amb una especial intensitat el debat estatutari. La vida política catalana, i també l'espanyola, han estat absorbides, de vegades de forma obsessiva, per aquesta qüestió. L'ha monopolitzada de forma total, acaparadora, de manera gairebé magnètica, fins el punt de fer pràcticament impossible la visibilitat d'altres qüestions, molts cops importantíssimes, de l'acció de govern.

Ara estem a punt de culminar aquest debat. És bo que puguem passar aquesta pàgina. Ha durat massa i ha enrarit excessivament l'ambient. Però l'ansia per tancar aviat una etapa que ha acabat produint fatiga en tothom, no ens hauria de fer perdre de vista la transcendència del moment. Perquè alguns dels capítols que queden per cobrir, molt especialment el del referèndum, tenen una especial importància.

I hem de ser conscients que ens hi juguem molt en aquest referèndum. En primer lloc, per la importància objectiva, real, que suposa per l'autogovern del nostre país l'Estatut que sotmetrem a consulta. I en segon lloc, perquè tots plegats hem de ser conseqüents i responsables. No s'entendria massa, i no

correspondria al seny, la responsabilitat i la maduresa del nostre país, que després d'haver posat en marxa un procés com el que hem iniciat, que ha deixat tantes ferides i cicatrius, i en el qual tants han compromès els seus esforços i la seva complicitat, ara, en el moment de la veritat, no fóssim capaços d'estar a l'alçada de les circumstàncies.

L'Estatut que hem acordat és un magnífic Estatut que suposa un salt qualitatiu respecte al que teníem

Naturalment, sempre partint de la base, com jo parteixo, que l'Estatut que hem acordat, amb totes les seves limitacions, és un magnífic Estatut. Un Estatut que suposa un salt qualitatiu respecte el que teníem i que ha de significar, pel seu contingut objectiu, l'inici d'una nova etapa, que jo voldria que fos llarga i pròspera, en el nostre autogovern i en la integració de Catalunya a Espanya.

Cal respectar, naturalment, el dret de tothom a decidir lliurement, segons el seu criteri, els seus interessos i les seves idees. Però crec que podem demanar que tothom ho faci amb responsabilitat i alçada de mires. Mirant més enllà, no deixant-se emportar ni per petits càlculs partidistes, ni pel pòsit de decepció o pel legítim despit que de vegades hagin pogut produir determinades iniciatives, que finalment, quan s'examinin les coses amb perspectiva, veurem que són poc més que incidents de recorregut.

Ara és el moment de mirar més enllà. De veure el que ens juguem i el que ha suposat aquesta etapa. L'hem de tancar, sí, però perquè ha estat un èxit, no un fracàs. Hem de passar pàgina, sí. Però perquè passant aquesta pàgina, i gràcies a que l'hem escrita, en podrem obrir d'altres que seran sens dubte millors. Per això és important que ara, davant del referèndum, anem unides en la defensa de l'Estatut les forces polítiques de signe catalanista, les que vam aprovar-lo al Parlament de Catalunya el dia 30 de setembre de l'any passat i després el vam defensar al Congrés dels diputats, en aquella jornada històrica del dia 2 de novembre. I per suposat és fonamental que el poble de Catalunya es manifesti rotundament, inequívocament, a favor de l'Estatut.

En aquest any han passat moltes coses. S'han dit de Catalunya i dels catalans coses que deixaran ferida. Hem tornat a veure aparèixer l'espectre de vells fantasmes que crèiem enterrats. De manera que sense el menor interès per remoure ferides, al revés, per tancar-les de veritat, és millor que no minimitzem el que ha succeït, ni que hi passem simplement de puntetes. No hem de fer més soroll del compte, però hem de prendre nota i constatar fins a quin punt encara hi ha feina per fer. I hem de demanar responsabilitat a tothom.

I dir ben clar que no tot val en política. **No s'hi val encendre l'odi i la confrontació entre territoris, ni excitar el sentiment anti-català per les terres d'Espanya. No s'hi val manipular, mentir, distorsionar, per assolir determinats objectius.**

El temps ens dirà que els que han dut a terme aquesta estratègia, a més d'incórrer en la gran irresponsabilitat d'encendre la confrontació entre territoris, perdran la batalla política. Perquè el clima polític ja està canviant. I encara canviarà més. Estem entrant en una nova etapa de la nostra vida política. Per això és tan important que els ciutadans de Catalunya donin un recolzament clar, inequívoc, a les esperances que comportarà aquesta etapa.

El finançament: el compromís d'una Catalunya autònoma amb una Espanya democràtica

No hi ha cap dubte que un dels punts centrals del debat estatutari ha estat el del finançament. Un tema essencial per nosaltres, els catalans, perquè sabem que aquí ens hi juguem molt; i un tema, també, cal dir-ho, que desperta tot tipus de reaccions apassionades a la resta d'Espanya.

De fet, en la problemàtica que planteja **el finançament s'hi resumeixen probablement les dues qüestions essencials del debat polític estatutari: la del contingut real i els límits del nostre autogovern**, que depèn, en bona mesura, de la nostra capacitat per disposar i decidir sobre els nostres impostos; i la de les implicacions que comporta el fet de formar part d'una comunitat política, que és Espanya, en la qual és lògic que existeixi una igualtat bàsica de drets i deures entre tots els seus ciutadans. De la qual es desprèn, en definitiva, l'existència de determinats mecanismes de solidaritat.

En la qüestió del finançament s'hi troben, en definitiva, les dues qüestions centrals del debat autonòmic: com ser nosaltres mateixos, és a dir, com tenir una autèntica capacitat d'autogovern; i, a la vegada, com formar part d'Espanya, en peu d'igualtat, i és més, amb voluntat de jugar-hi un paper actiu. S'expressin o no amb aquestes paraules, aquestes són les qüestions que recorren, en realitat, tot el debat estatutari. I són, més enllà, no ens enganyem, les qüestions que estan presents en tota la problemàtica que planteja la 'qüestió catalana' des de fa més d'un segle, des que, a finals del segle XIX, va començar a prendre cos el discurs central del catalanisme polític.

Aquest discurs ha constituït des d'aleshores el denominador comú que han compartit de forma transversal totes les forces polítiques que han ocupat el

corrent central de la vida política catalana. I per cert, han quedat fora d'aquest terreny central els que no han entès la complexitat d'aquest discurs. És a dir, els que s'han situat en els extrems. Tant aquells que han volgut afirmar l'autogovern de Catalunya, negant la presència activa a Espanya. Com aquells que han volgut afirmar la integració de Catalunya a Espanya, negant, o situant en una posició secundària, l'aspiració essencial a l'autogovern.

Transcorreguts ja molts anys des de l'inici del procés estatutari el sistema de finançament de la Generalitat continua presentant problemes i problemes greus. Tenim un finançament insuficient; no disposem de prou capacitat de decisió sobre els nostres impostos; els mecanismes de solidaritat són opacs i poc transparents; les diferències d'ingressos entre unes comunitats i altres són moltes vegades difícilment justificables; l'evolució dels nostres ingressos està en mans del govern central; no tenim els mecanismes apropiats per acomodar l'evolució dels nostres recursos a la de la nostra despesa; el sistema no premia, sinó tot el contrari, a les CCAA que paguem més impostos i fem un major esforç fiscal.

Em sembla que avui ningú no discuteix que és imprescindible reformar el sistema de finançament autonòmic. Ni tan sols aquells que van presentar l'acord del 2001, que va entrar en vigor l'any 2002, com un acord que resolvia per sempre els problemes del finançament. Mai un acord tan definitiu haurà estat tan fugisser. Però, en fi, no remoguem el passat. El fet és que ara fins i tot aquells entusiastes són conscients de l'extrema feblesa de l'actual sistema.

Com ho som tots. Compte, això no vol dir que el procés de descentralització que ha tingut lloc en els darrers vint-i-cinc anys, des de l'aprovació de la Constitució, no hagi estat especialment intens, inclús exemplar. Al contrari, Espanya ha passat de ser un país fortament centralitzat (en el que el govern central representava el 90% del conjunt del sector públic) a ser un país amb un fort grau de descentralització. No el més descentralitzat del món, com una mica exageradament sostenen alguns. Però sí un país fortament descentralitzat, que resisteix la comparació amb els països federals del nostre entorn, geogràfic i socio-econòmic.

Les xifres són prou il·lustratives. El govern central, que suposava com he dit el 90% al principi de la transició, significa ara el 55% del conjunt del sector públic, i el 30% si no comptem les pensions. Mentre que les CCAA, inexistents fa trenta anys, absorbeixen avui més del 30% del sector públic, incloent les pensions, i pràcticament el 50%, si no les comptem.

És precisament la intensitat i la força amb la que ha tingut lloc el procés de descentralització, la causa que siguin encara més evidents les limitacions i insuficiències del sistema de finançament. Mentre que en termes de descentralització de la despesa i de la gestió, el nostre sistema autonòmic és perfectament homologable als països federals, no ho és, en canvi, en matèria de finançament. Voldria subratllar, sobretot, dos problemes d'una especial gravetat.

Tenim responsabilitats molt grans i no la clau dels nostres ingressos

El primer és que els governs autonòmics, la Generalitat en el nostre cas, tenim atribuïdes algunes de les principals responsabilitats de despesa, però en canvi, en els aspectes essencials no tenim la clau dels nostres ingressos. Les Comunitats Autònomes tenim, com acabo d'assenyalar, una participació molt important en el conjunt de la despesa pública. Ens pertoca administrar els serveis públics bàsics de l'Estat del benestar: l'educació, la salut, els serveis socials bàsics, aquest quart pilar de l'Estat del benestar que està creixent cada vegada més.

Aquests serveis creixen molt, perquè els ciutadans els demanden i perquè tenen, aquí i a tot arreu, un comportament estructuralment expansiu. I tanmateix nosaltres no tenim la clau dels nostres ingressos. Mentre que, com he subratllat fa un moment, administrem el 50% del total de la despesa, excloent les pensions, en realitat només tenim capacitat de decisió sobre un 10%-12% del conjunt dels impostos. Perquè en els aspectes essencials, la clau dels ingressos, la capacitat de decisió sobre els impostos continua estant en mans del govern central.

Aquesta asimetria, aquest desequilibri entre capacitat de decisió en la despesa i en els ingressos és molt negativa. Provoca disfuncions de tot tipus, com s'ha vist recentment en matèria de sanitat. Fa que no disposem de la responsabilitat fiscal que voldríem tenir sobre els nostres impostos. És a dir, de la capacitat per prendre decisions per nosaltres mateixos i responsabilitzar-nos d'elles davant dels nostres ciutadans. Com es correspon a la nostra voluntat d'actuar realment amb totes les atribucions d'un govern que ha assolit plenament la majoria d'edat, i que no necessita de la tutela del govern central per actuar responsablement. Com es correspon, també, amb la nostra convicció que són els ciutadans, i només els ciutadans, i no altres governs, els que han de controlar l'acció del govern de Catalunya.

La responsabilitat fiscal és essencial per poder exercir aquest control. I la manca de responsabilitat fiscal, per contra, té efectes summament negatius en nombroses direccions. Fa difícil el control dels ciutadans sobre els seus governants. Incentiva conductes ineficients en la gestió de la despesa i n'afavoreix la seva expansió descontrolada, en la mesura en que afebleix la millor de les restriccions sobre el control de la despesa pública, com és la necessitat d'haver de demanar als ciutadans que paguin més impostos. I finalment acaba provocant tensions i conflictes entre els governs autonòmics i el govern central, ja que qualsevol problema d'insuficiència financera es canalitza inevitablement cap el govern central, que és qui té en realitat, la clau dels ingressos.

Llibertat i responsabilitat són dues cares de la mateixa moneda. Com ho són dependència i irresponsabilitat. Feu ciutadans lliures, i tindreu ciutadans responsables. Feu ciutadans dependents i tindreu totes les excuses que vulgueu per tractar de justificar actituds irresponsables. No hi ha autogovern de veritat sense responsabilitat. **Autonomia política i responsabilitat van juntes;** com hi van dependència política (i limitacions a l'autogovern) i irresponsabilitat.

I aquest principi, que per mi té una aplicació força general, és especialment aplicable en el terreny del finançament. Per això és tan important la responsabilitat fiscal. Cost o benefici polític i cost o benefici recaptatori han d'anar de la mà. És dolent quan aquesta correspondència es trenca. Tant quan es trenca en un sentit, com en l'altre. És dolent quan els governs autonòmics recorren al govern central a demanar més diners.

Però també és dolent quan succeeix el contrari. Quan el govern central abaixa els impostos dels governs autonòmics, esperant que siguin aquests, si volen, els que els tornin a apujar. És a dir, el govern central convida a dinar, però paguen els governs autonòmics.

En definitiva, no és bo convidar confiant que un altre pagarà la factura. Perquè aleshores hi ha el risc de confondre generositat amb malbaratament. I això no és bo ni quan ho fan les autonomies, ni quan ho fa el govern central. I ho dic, perquè després d'haver parlat molt i molt de la manca de responsabilitat fiscal de les Comunitats Autònomes, en els darrers anys ens estem trobant cada cop més amb el que podríem anomenar un fenomen de manca de responsabilitat fiscal a la inversa.

Em disculparan que m'hagi estès amb un cert deteniment en aquesta qüestió, però crec que havia de fer-ho. Perquè la insuficient responsabilitat fiscal constitueix encara la primera i possiblement principal mancança del nostre

sistema de finançament. Amb totes les seves conseqüències. Financeres, per suposat, perquè no tenim la clau dels nostres ingressos. Però també, i principalment, polítiques, perquè **no hi ha autèntic poder polític, si no existeix realment una relació fiscal i tributària entre el govern i els ciutadans**. És evident que l'exercici de la responsabilitat té un cost. Nosaltres estem disposats a assumir-lo i volem assumir-lo. Potser també en aquest punt trobaríem un cert fet diferencial en la manera que l'autonomia es entesa a Catalunya i a altres Comunitats Autònomes.

Solidaritat sí, sense desincentivar les comunitats autònomes que paguen més impostos

Però he dit que hi havia dos problemes d'especial gravetat. Voldria referir-me ara al segon, que segurament és tant o més important que aquest al que m'acabo de referir. Aquest té a veure amb la manca de transparència i els efectes altament perjudicials per Catalunya dels actuals mecanismes de solidaritat.

No entro, de moment, en els més que dubtosos resultats dels actuals mecanismes d'anivellament per aconseguir el que hauria de ser el seu propòsit fonamental: assolir una igualtat bàsica dels recursos de les diferents Comunitats Autònomes per atendre serveis similars. Només cal veure les diferències difícilment justificables entre els ingressos per habitant de les diferents CCAA de règim comú. I, sobretot, les que hi ha entre les CCAA de règim foral i les de règim comú.

Per exemple, els ingressos per habitant entre la Generalitat i els de les CCAA forals, comparant xifres homogènies, estan en una proporció d'1 a 1,7. Per cada euro per habitant que tenim a Catalunya, les CCAA forals en tenen 1,7. I això fent un esforç fiscal similar i atenent uns nivells competencials també similars. Com comprendran, aquesta és una situació difícilment justificable, i que en realitat es troba, encara que ningú no ho digui explícitament, darrera de les reivindicacions del concert que freqüentment es fan a Catalunya.

És per això que, respectant absolutament, com no pot ser d'altra manera, el sistema de finançament específic que tenen aquestes CCAA (i que està consagrat a la disposició final primera de la Constitució), cal també plantejar-se de quina manera, i amb tot el gradualisme que faci falta, es pot anar avançant cap a mecanismes d'anivellament que incloguin a totes les CCAA i permetin, a mig termini, una convergència entre els recursos d'unes i altres, amb independència del seu sistema específic de finançament.

Fet aquest incís, voldria subratllar, tanmateix, un tema més de fons. El nostre sistema de finançament és fortament solidari. Tant solidari que produeix uns efectes que no es donen en cap altre país, i és que les Comunitats que paguen impostos per sobre de la mitjana, després de l'actuació dels mecanismes d'anivellament o de solidaritat, es queden amb uns recursos per sota de la mitjana. Mentre que algunes Comunitats que paguen impostos per sota de la mitjana, després de l'anivellament es queden amb uns recursos per damunt de la mitjana.

Les dades són, a aquest propòsit, més il·lustratives que totes les paraules que jo els pogués dir. Els ciutadans de Catalunya paguem impostos autonòmics per valor de 120 (expressats en termes per càpita en relació a la mitjana de totes les CCAA); és a dir cada ciutadà de Catalunya paga impostos autonòmics per valor de 120, quan la mitjana de les CCAA ho fan per valor de 100. Doncs, bé, després de l'actuació dels mecanismes d'anivellament (és a dir, un cop realitzada la solidaritat amb les altres Comunitats Autònomes), els nostres recursos queden per 96, de nou considerant que en la mitjana de les CCAA se situen en 100. Passem, per tant de 120 a 96. Paguem impostos per sobre de la mitjana, i clarament per sobre, però un cop hem contribuït a la solidaritat amb les altres CCAA, ens quedem per sota.

Mentrestant, hi ha Comunitats Autònomes relativament pobres on la situació és exactament la contrària. En alguna d'aquestes comunitats, els seus ciutadans paguen impostos per valor de 65 (de nou, ho recordo, suposant que la mitjana de les CCAA se situa en 100), i un cop han funcionat els mecanismes d'anivellament (és a dir, un cop ha rebut la solidaritat procedent de les altres Comunitats Autònomes) els seus recursos se situen en un valor de 125 (apart, naturalment, dels recursos molt quantiosos que reben dels fons estructurals europeus, que no incloc, perquè no formen part, pròpiament, del finançament autonòmic).

Això és, mentre que nosaltres a Catalunya passem de pagar impostos per valor de 120 a rebre finançament per valor de 96, altres comunitats passen de pagar impostos per valor de 65 a rebre finançament per valor de 125. Això no succeeix enlloc del món. No hi ha cap país, cap dels que jo conec, on els mecanismes d'anivellament acabin produint aquests efectes. Els mecanismes d'anivellament han d'escurçar les distàncies inicials entre les comunitats riques i les pobres, i el tema central del disseny dels mecanismes d'anivellament és la discussió de fins on s'ha de produir aquest escurçament.

El que aquests mecanismes no han de fer, ni fan enlloc, és invertir les situacions inicials, creant unes situacions de desigualtat, de vegades fins i tot més acusades que les inicials, però ara a favor dels que paguen menys impostos i en contra dels que fan un esforç més gran. A la RFA, on va arribar a produir-se una situació d'aquest tipus, si bé de menor gravetat que a Espanya, després de la incorporació dels Länder de l'est, els tres Länder més perjudicats (Baviera, Hesse i Baden-Württemberg) van recórrer davant del Tribunal Constitucional i aquest els va donar la raó. Els mecanismes d'anivellament, va sentenciar, poden escurçar les distàncies, però no invertir les posicions relatives.

És evident que hi ha d'haver mecanismes de solidaritat. Nosaltres som els primers en defensar-ho. Una part dels impostos que paguem per sobre de la mitjana, pel fet que tenim més capacitat fiscal, ha d'anar a la solidaritat. D'acord. Però una altra part d'aquests impostos ha de traduir-se en més ingressos per la Generalitat. Com succeeix a tot arreu i com és just que succeeixi.

I no només per una qüestió de justícia. També perquè un sistema com aquest és profundament desincentivador. Ho és, evidentment, per als que fem un esforç per sobre de la mitjana i que veiem com aquest esforç, al final, no ens beneficia a nosaltres, que ens acabem situant per sota d'aquesta. Però també és desincentivador per als que reben les transferències, perquè en definitiva saben que sense haver d'esforçar-se, al final acabaran igual, o fins i tot en millor posició que aquells que fan un major esforç en matèria fiscal.

De manera, que crec que és correcte afirmar que les conseqüències de l'actual sistema són profundament negatives per Catalunya, però que no són bones, en realitat, per ningú. Tinc la impressió que l'argument bàsic que acabo d'exposar, és a dir, que els mecanismes d'anivellament han d'anivellar, però no poden perjudicar les Comunitats que paguem més impostos, ha anat avançant cada cop més. Fa un temps, defensar-lo fora de Catalunya era exposar-se a ser acusat de fer plantejaments totalment insolidaris. Avui és plenament acceptat per sectors cada cop més amplis i més significatius. I jo celebri especialment les declaracions que ha fet recentment l'actual President del Consejo de Estado i antic magistrat del Tribunal Constitucional, Sr. Francisco Rubio Llorente, defensant exactament aquestes posicions.

Crec, doncs, que **hi ha prou dades i prou contundents per afirmar que cal reformar el model de finançament**. I cal fer-ho, no només perquè a Catalunya no ens convé, o perquè els seus resultats són injustos per nosaltres, sinó també perquè així convé al conjunt de les Comunitats Autònomes i a l'interès

general d'Espanya. Hi ha problemes seriosos, que afecten a tothom i que fan necessària aquesta reforma.

És cert que a Catalunya els problemes del finançament són viscuts amb una especial intensitat, fins el punt que aquesta ha estat probablement la qüestió clau durant tot aquest llarg procés de debat estatutari. I això és així per dues raons. En primer lloc, perquè existeix la convicció generalitzada que les insuficiències en matèria de finançament han acabat perjudicant la competitivitat de la nostra economia, que avui requereix d'unes infraestructures i unes inversions en formació del capital humà, en innovació i recerca, i en tants altres camps, que no podem atendre degudament en molt bona part a causa dels problemes de finançament.

Sigui o no del tot precís aquest diagnòstic, el fet és que hi ha un conjunt de factors, com la constatació, aquesta sí que totalment objectiva, del dèficit acumulat d'inversió en infraestructures de l'Estat a Catalunya; les exigències i les incerteses que comporta sobre la nostra economia el canvi de patró del model de competitivitat que imposa la globalització; la sensació de malestar difusa que provoca la pèrdua de capitalitat econòmica i l'alentiment del nostre creixement durant alguns anys, en relació a altres zones d'Espanya; tots aquests factors han acabat confluint, en la demanda d'un millor finançament, demanda que en molts casos és percebuda com una exigència peremptòria i un remei gairebé màgic per resoldre tot aquest conjunt de problemes.

I també, perquè Catalunya, encara que sigui una comunitat relativament rica en relació a altres comunitats té, tal vegada precisament per això, uns problemes socials que altres comunitats no han d'atendre amb la mateixa intensitat. Catalunya fa front a una fortíssima pressió migratòria, que repercuteix de forma molt significativa en el nivell i la qualitat dels serveis públics; té barris degradats, bosses de pobresa. Problemes de cohesió social, que no poden ser degudament atesos a conseqüència de les insuficiències de finançament.

**Catalunya és fortament solidària
i tenim dret a demanar que no s'utilitzi
l'opacitat per acusar-nos del contrari**

I en segon lloc, els problemes de finançament revesteixen a Catalunya una especial intensitat, a causa precisament de l'opacitat i la manca de transparència dels mecanismes de solidaritat. Els ciutadans de Catalunya contribueixen, amb els seus impostos, i ho fan de forma molt significativa, a la solidaritat amb les altres Comunitats Autònomes. Així és i així ha de ser, perquè Catalunya té un nivell de renda per sobre de la mitjana. I és lògic que

els que estan per damunt de la mitjana contribueixin a millorar la situació dels que estan per sota. Res a dir, per tant, sobre aquest punt.

Ara bé, l'opacitat dels mecanismes de solidaritat no solament fa que aquesta solidaritat no sigui reconeguda, sinó a que en moltes ocasions sigui negada. I Ha conduït a que, quan Catalunya planteja, no l'eliminació, ni molt menys, dels mecanismes de solidaritat, sinó la seva revisió, per evitar els desincentius i les conseqüències danyines que hem vist que produeixen, les seves propostes siguin manipulades i distorsionades amb tot tipus de desqualificacions.

Aquesta situació ha provocat que en molts llocs d'Espanya es fomentin campanyes acusant Catalunya d'insolidària. A que, quan se'ls pregunta, els ciutadans afirmen que Catalunya rep més del que aporta al conjunt de les finances de l'Estat. I molts cops, això succeeix, precisament, en aquelles comunitats que més es beneficien de la solidaritat procedent de Catalunya.

Ningú no demana gratitud, ni agraïment. És comprensible que una exhibició ostentosa de la solidaritat pugui arribar a ser ofensiva. La solidaritat no és un acte de caritat, sinó el resultat de l'aplicació d'un marc de drets i deures que ens hem donat entre tots. Però de la mateixa manera que ningú no té dret a demanar que li donin les gràcies per ser solidari, en canvi sí que crec que tenim dret a demanar que no s'utilitzi l'opacitat per acusar-nos d'insolidaris. I a demanar que ningú no s'hagi de sentir ofès pel fet que es reconegui que Catalunya és fortament solidària (finalment, estem complint amb un precepte constitucional) i que la solidaritat ha estat útil i positiva i ha permès, sens dubte, escurçar de forma molt significativa les distàncies entre CCAA.

Aquesta és, doncs, la realitat. Avui ningú no discuteix que cal revisar el sistema de finançament. I des de Catalunya encara menys. Ara bé, un cop formulada aquesta afirmació, crec que és imprescindible fer dues puntualitzacions, que pretenen sobretot evitar una temptació que a mi m'ha semblat sempre summament negativa, com és la de no responsabilitzar-nos dels nostres problemes, atribuint la seva culpa fonamentalment als altres, o bé pensant que la seva solució més que en el nostre esforç s'ha de cercar en algun tipus de fórmula màgica.

Catalunya ha de continuar aspirant a actuar de motor de l'economia espanyola

Per això, voldria fer aquestes dues puntualitzacions. La primera és en relació a la nostra economia. Ni el fet que tinguem problemes de finançament significa

que la nostra economia no vagi francament bé, ni tots els problemes de la nostra economia es resoldran de cop i volta per la millora del finançament. Crec que val la pena assenyalar-ho, perquè en ocasions, per tal de dramatitzar, tal vegada, la situació del finançament es fan uns diagnòstics de la situació econòmica de Catalunya que, per pessimistes, estan molt allunyats de la realitat.

Perquè el fet és que el balanç de l'economia catalana és francament satisfactori. L'any 2005 hem crescut el 3,3%, el més alt dels darrers cinc anys i dues vegades i mitja més que l'economia europea. Això significa que, després d'haver crescut per sota de l'economia espanyola pràcticament al llarg de la darrera dècada, els anys 2004 i 2005, tanquem el diferencial de creixement negatiu que hi havia.

Compte, com he assenyalat moltes vegades, nosaltres no ens podem conformar amb això. Catalunya ha de continuar aspirant a créixer per sobre de la mitjana, a actuar de motor, com sempre ha estat, de l'economia espanyola. Però s'ha produït una inflexió, un canvi de tendència. I això constitueix, sens dubte, una bona notícia.

I si les xifres del PIB són positives, també ho són les de l'ocupació. Catalunya és, amb diferència, la Comunitat Autònoma espanyola que crea més ocupació, que a la vegada és el país que crea més ocupació de la zona euro. L'any 2005 haurem creat a Catalunya 175.000 llocs de treball, un 5,6% més que l'any anterior, si bé cal tenir en compte l'efecte de la regularització dels immigrants. La taxa d'ocupació està ja entorn del 71% , clarament per sobre de l'espanyola i també per damunt de la mitjana de la zona euro, i per sobre també dels objectius marcats per l'Agenda de Lisboa per l'any 2010. I la taxa d'atur estava al final de l'any 2005 en 6,6%, dos punts per sota de la mitjana espanyola i de la zona euro.

Si poso de relleu aquestes dades no és per caure en el triomfalisme, perquè la nostra economia té també les seves ombres: la inflació, el saldo comercial amb l'exterior. I per sobre de tot, el gran repte de contribuir amb les polítiques apropiades a la internacionalització i a la transformació del model de competitivitat, que cada cop més haurà de basar-se en increments de productivitat més que no en avantatges comparatius en termes de costos salarials. De forma que la bona situació econòmica ha de proporcionar la base i l'estímul per abordar les reformes precises per assolir aquest propòsit, sabent que ho podem fer sobre unes bases sòlides, i que una millora del finançament ens ajudarà de forma decisiva a impulsar les polítiques que ens fan falta.

Ara bé, ni l'absència del finançament que voldríem no ha de servir d'excusa per no fer les coses que hem de fer, ni disposar del finançament ens resoldrà tots els problemes. No comparteixo ni una ni altra actitud, perquè tant una com l'altra tenen un punt en comú: justifiquen la manca d'exigència amb nosaltres mateixos i busquen excuses per no haver d'esforçar-nos i responsabilitzar-nos d'assumir nosaltres, abans que ningú, de la solució dels nostres problemes.

He dit que volia fer dues puntualitzacions. La primera, que acabo d'exposar, és en relació a la nostra economia. La segona té a veure també amb l'exigència amb nosaltres mateixos i en no buscar excuses per no fer les coses ben fetes, en aquest cas en relació al nostre pressupost. El pressupost de la Generalitat té un volum molt important. El que hem aprovat per l'any 2006 rondarà els 30.000 milions d'euros.

I la nostra obligació és administrar-lo amb el màxim rigor i la màxima eficàcia possible. Per això, les insuficiències i les mancances en matèria de finançament no ens han de servir per relaxar-nos i per rebaixar el nivell d'exigència a l'hora d'administrar els nostres recursos, sinó tot el contrari. Ens han de servir per demostrar que reclamem el que ens pertoca i també perquè ningú no ho fa millor que nosaltres. Per això, el govern del que formo part ha dedicat un especial esforç al sanejament dels nostres comptes públics i al rigor i l'exigència en la gestió del pressupost. I per això em produeix una especial satisfacció subratllar la bona salut de les finances de la Generalitat.

El dèficit, que assolía l'any 2003 una xifra de 1.265 milions d'euros (0,86% del PIB de Catalunya), l'hem reduït en dos anys a més de la meitat: se situarà l'any 2005 en 605 milions d'euros (el que significa el 0,36% del PIB). I a la vegada hem reduït de forma dràstica la despesa aplaçada. La despesa aplaçada en sanitat, que creixia de forma descontrolada quan ens vam fer càrrec del govern, s'ha reduït entre 2003 i 2005 en 650 milions d'euros. Això vol dir que entre 2003 i 2005 hem reduït de forma encara més acusada el resultat real negatiu de l'exercici (ja que l'augment de la despesa aplaçada és, en definitiva, dèficit encobert; i al revés, la seva reducció és disminució efectiva del dèficit). Entre 2003 i 2005, en conseqüència, el resultat real dels comptes de la Generalitat haurà passat de -1.264 a -209 milions d'euros, el que representa una reducció del 83,5%. I tot això s'ha fet sense incrementar la pressió fiscal i potenciant de forma molt important la inversió pública en detriment de la despesa corrent.

He fet aquestes dues puntualitzacions, com els deia, per deixar clar que les insuficiències en el finançament no ens han de servir ni per no assumir plenament les nostres responsabilitats, ni per pensar que de la millora del finançament hem d'esperar la solució de tots els nostres problemes. Però ja he

deixat suficientment clar, espero, fins a quin punt considero imprescindible la reforma del nostre sistema de finançament. Crec que avui no es discuteix aquesta afirmació. Com també crec que existeix una coincidència creixent sobre les especials característiques que revesteix a Catalunya aquest problema.

El propi President del Govern, en el ple del Congrés dels Diputats celebrat el dia 2 de novembre amb motiu de la presa en consideració de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, va fer un reconeixement explícit de tres punts especialment importants. Primer, del fet que la Generalitat està subfinançada. Segon, de la importància de l'economia catalana com motor econòmic d'Espanya. Tercer, de la destacada contribució a la solidaritat amb altres territoris que realitzen els ciutadans de Catalunya.

Era doncs evident que un dels punts fonamentals de l'Estatut havia de ser el del finançament. Al llarg d'aquests mesos no ha deixat de sorprendre'm que alguns semblin manifestar sorpresa pel fet que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya contingüés un apartat (un títol) dedicat al finançament. Com podia no haver-hi un títol de finançament, quan aquest és probablement el tema que més sensibilitat i preocupació provoca en la societat catalana i sobre el que hi ha una coincidència pràcticament generalitzada, i quan l'Estatut actual conté també un títol d'hisenda? Podia haver-hi finançament sense Estatut, això és veritat; però no podia haver-hi Estatut sense finançament. Així ha estat i així era evident que havia de ser des del primer dia.

És més, com tots vostès saben, aquest ha estat el tema clau, la qüestió crítica, entorn de la qual ens jugàvem l'existència o no d'un bon acord en el conjunt de l'Estatut. Perquè tots, i els membres del Govern que tenim responsabilitats en aquesta matèria més que ningú, sabíem que si l'Estatut no era plenament satisfactori en aquest punt, no podríem recomanar-ne la seva aprovació. I és precisament perquè hem pogut assolir un molt bon acord en matèria de finançament que ha estat possible desbloquejar decisivament la negociació de l'Estatut i assolir un acord entre el PSOE i el govern de l'Estat, per una banda, i tres de les quatre forces polítiques que van aprovar l'Estatut en el Parlament de Catalunya, per una altra.

Un nou model estable d'inspiració federal

Al meu entendre, **l'acord assolit significa un canvi en profunditat del model existent fins ara**, que ha de corregir a fons els defectes als que m'he referit fa una estona, i que ens permetrà disposar d'un model estable, en la línia que ens

indiquen els països federals. Un model que haurà de permetre a la Generalitat disposar de més recursos i més capacitat de decisió sobre els seus impostos i a Catalunya d'un major esforç inversor per part de l'Estat.

Aquest model s'ha d'assentar, com succeeix en els països federals que ens poden servir de referència, sobre dos grans pilars: el dels ingressos tributaris, que ha de garantir l'objectiu de l'autonomia; i el de les transferències d'anivellament, que ha de garantir l'objectiu de la solidaritat. De manera que **l'objectiu és que els nostres ingressos procedeixin en la seva totalitat dels impostos que paguem els ciutadans de Catalunya** i que sobre aquests impostos el Govern de la Generalitat gaudeixi de la **màxima capacitat de decisió**.

Ara bé, sabent que aquest objectiu d'autonomia tributària s'ha de fer compatible amb un objectiu bàsic d'igualtat entre les Comunitats Autònomes, pel que resulta imprescindible que els ingressos tributaris siguin completats per les apropiades transferències d'anivellament que han de fer possible aquest propòsit.

Aquestes són les línies bàsiques que inspiren, en substància, l'acord de finançament contingut en l'Estatut. Els eixos fonamentals d'aquest acord són els següents:

- i) En primer lloc, **els rendiments dels impostos estatals a Catalunya es distribueixen entre l'Estat i la Generalitat**. A tal efecte, la Generalitat participarà en uns percentatges determinats en el rendiment de pràcticament tots els impostos estatals (de fet, tots menys Societats) a Catalunya.
- ii) En segon lloc, **la Generalitat tindrà capacitat normativa per determinar els elements essencials d'aquests impostos**, d'acord amb el que estableixin el marc normatiu de l'Estat i de la Unió Europea.
- iii) En tercer lloc, **la Generalitat veu reforçades de forma molt important les seves responsabilitats en matèria d'administració tributària**. Per una banda, es crea l'Agència Tributària de Catalunya, a la qual el propi Estatut atribueix la gestió dels tributs cedits totalment. Per altra banda, es crea un Consorci paritari entre l'Estat i la Generalitat, que assumirà en dos anys, depenent de la seva naturalesa, la gestió de la resta d'impostos estatals i que podrà esdevenir en el futur l'administració tributària de Catalunya.

iv) En quart lloc, **s'estableixen els criteris bàsics en els que hauran d'inspirar-se els mecanismes d'anivellament i solidaritat.** És evident que l'Estatut no pot regular el detall d'aquests mecanismes, perquè es tracta d'una qüestió que té un caràcter general i afecta a totes les Comunitats Autònomes. De manera que de l'Estatut no es pot derivar una quantificació precisa de l'impacte de la reforma sobre les finances de la Generalitat.

Tanmateix, els continguts d'aquest apartat són especialment rellevants i ens han de permetre negociar en el futur en millors condicions que mai la concreció d'aquests mecanismes d'anivellament. **S'estableix per primera vegada un criteri de solidaritat precís:** les diferents Comunitats Autònomes han d'estar en condicions de prestar nivells similars de serveis si realitzen un esforç fiscal similar. És el principi canònic d'alguns països federals. Es concreta quins han de ser aquests serveis: educació, sanitat i serveis socials essencials de l'Estat del benestar. I és a aquests serveis bàsics que s'haurà d'acotar l'anivellament. S'inclou la capacitat fiscal entre les variables que hauran de determinar el nivell de recursos financers de la Generalitat. S'estableixen les variables bàsiques que caldrà tenir en compte a l'hora de determinar l'indicador de necessitats, que servirà per calcular el nivell de finançament, i entre aquestes variables s'inclou la població, rectificada pels costos diferencials, els factors demogràfics i la immigració. I finalment **s'introdueix el principi d'ordinalitat:** la posició relativa de Catalunya en termes de renda per càpita no pot quedar alterada a conseqüència de l'aplicació dels mecanismes d'anivellament.

v) En cinquè lloc, l'Estatut conté una disposició especialment important, com és **el compromís per part de l'Estat que la inversió en infraestructures a Catalunya durant els propers set anys equivaldrà, respecte a la inversió total de l'Estat, al percentatge que suposa el PIB de Catalunya sobre el total espanyol** (en aquests moments, el 18,8%).

Evidentment, aquest compromís respon a la clara consciència que el dèficit acumulat és molt important. Al llarg del període de quinze anys que va de 1991 a 2005, la inversió en infraestructures a Catalunya ha representat menys del 12% del total espanyol, quan la població de Catalunya representa el 16% i el PIB, com acabo de significar, el 18,8%. I si no tinguéssim en compte la inversió en el TGV, que com és lògic ha fet pujar el promig, el percentatge encara seria més baix, i a penes arribaria al 10%. De manera que recuperar aquest dèficit és fonamental.

L'impacte econòmic d'aquesta disposició pot ser significatiu. Només podem fer previsions, naturalment, però, per exemple, la inversió addicional que hauríem d'haver rebut l'any 2005 per sobre de l'efectivament realitzada se situaria entorn dels 650 milions d'euros (i serien més de 1.000 milions si no comptéssim el TGV). De manera que al llarg del període de set anys considerat, i tenint en compte la previsió d'obra del TGV, la inversió addicional que hauríem de rebre gràcies a aquest precepte pot ser de l'ordre dels 7.000 milions d'euros.

vi) Finalment, en sisè lloc, voldria destacar que l'Estatut conté també una disposició que estableix que **el finançament de la Generalitat no podrà implicar efectes discriminatoris per Catalunya respecte d'altres Comunitats Autònomes**. El que només es pot entendre, lògicament, que és amb independència del quin pugui ser el sistema de finançament específic de cada comunitat. I per fer efectiu el que diu aquesta disposició, s'encomana a la Comissió Mixta Estat-Generalitat l'avaluació del seu compliment i es preveu que els mecanismes que eventualment s'hagin d'establir per assegurar el seu compliment podran aplicar-se gradualment.

Aquests són, en síntesi, els sis eixos fonamentals del nou sistema de finançament que consagra l'Estatut, als que podríem afegir, ja entrant en consideracions d'una altra naturalesa, la no supeditació normativa de l'Estatut a la LOFCA i el clar reforçament de les relacions de bilateralitat, amb la potenciació de les funcions de la Comissió Mixta Estat-Generalitat.

Un model d'inspiració federal que garanteixi un equilibri ajustat i rigorós entre els principis d'autonomia i igualtat

Voldria destacar, a títol de valoració, alguns punts bàsics d'aquest model. El primer és que estem sens dubte davant d'un canvi de model. El model acordat és, clarament, un model d'inspiració federal, assentat, com he indicat abans, en **dos grans pilars: els ingressos tributaris i les transferències d'anivellament**. Des d'aquest punt de vista, res del que proposem no va més enllà del que hi ha en països federals llargament acreditats com la RFA o Canadà. No volem més del que tenen aquests països, però tampoc menys.

Per això, un punt bàsic és que el model ha de garantir, com succeeix en els models federals, un equilibri ajustat i rigorós, entre els principis d'autonomia i

igualtat. Trobar l'equilibri entre aquests dos grans objectius és la clau dels models federals. I no només en matèria de finançament. Autonomia, o llibertat, per garantir l'exercici efectiu de l'autogovern. **Tenir llibertat per decidir i responsabilitzar-se dels efectes d'aquestes decisions és la clau de l'autogovern**, també en matèria fiscal. Però a la vegada igualtat, per garantir un marc similar de drets i deures a tots els ciutadans que formem part d'aquesta comunitat política que és Espanya.

En realitat, com ja he subratllat a l'inici d'aquesta exposició, en el debat sobre el model de finançament s'hi conté, en els seus trets essencials, el debat fonamental sobre la concepció territorial d'Espanya. A Catalunya, per exemple, alguns defensaven el model de concert, que és un model d'inspiració confederal, en el que l'afirmació del principi de llibertat o autonomia, es fa a costa de sacrificar el principi d'igualtat; i en el que es concep la relació entre Catalunya i Espanya de forma semblant a la que hi ha entre dos estats independents.

A l'altre extrem, altres, a la resta d'Espanya, defensen en el fons un model d'inspiració unitària, en la qual no es concep altre poder polític que el del govern central i en el qual el principi d'autonomia queda supeditat i sacrificat en favor del principi d'igualtat. És el que trasllueix, per exemple, l'afirmació que se sol fer dient que els impostos no els paguen els territoris, sinó els ciutadans. Naturalment que els impostos els paguen els ciutadans. Aquesta no és la qüestió.

El problema és que els que fan aquests tipus d'afirmacions només conceben, en el fons, l'existència d'un únic poder polític, el govern central, que és el que es relaciona amb els ciutadans de tots els territoris. I el que no semblen acceptar és que en un sistema com el nostre, si ens el creiem de veritat, el poder polític està compartit i els ciutadans paguen impostos al seu govern central, però també al seu govern autonòmic (i també per cert als ajuntaments).

Una i altra concepció, la confederal i la unitària, són contràries, al meu entendre, al que volem aconseguir amb l'Estat de les autonomies, que és afirmar a la vegada l'autogovern de Catalunya i la integració de Catalunya en Espanya. L'Estatut, en canvi, obre la via a un model que faci possible aquest objectiu. És a dir, un model d'inspiració federal, en el que s'assoleix un equilibri molt satisfactori entre els objectius d'autonomia i igualtat. Autonomia, sí, de forma que els recursos de la Generalitat procedeixin fonamentalment dels impostos que paguen els ciutadans de Catalunya i que sobre aquests es disposi de marges reals, efectius, de decisió. Però no al preu de condemnar a les CCAA amb menor capacitat fiscal a prestar uns menors nivells de serveis.

I solidaritat, sí, de forma que les diferents Comunitats Autònomes puguin prestar nivells similars de serveis, amb independència que siguin més o menys riques, però no al preu de produir desincentius en aquelles comunitats on els seus ciutadans paguen més impostos i fan un esforç més gran, ni fins el punt que aquest major esforç no es vegi reflectit, com succeeix ara, en uns majors ingressos per al govern autonòmic.

El segon punt que vull destacar és que l'Estatut és, per definició, **un pacte bilateral entre Catalunya i l'Estat**. De manera que l'Estatut conté, com no pot ser d'altra manera, el finançament que volem per Catalunya. Nosaltres no podem parlar en nom d'altres Comunitats Autònomes. I en aquest punt també convindria dissipar algun malentès. Perquè quan diem que el que plantegem ho volem només per Catalunya, se'ns acusa de voler establir relacions bilaterals i buscar l'obtenció de privilegis. I si, en canvi, diem que el que plantegem volem que sigui per totes les Comunitats Autònomes, aleshores se'ns acusa de voler imposar a tothom el nostre model.

Ni privilegi ni imposició, una proposta per a un model generalitzable que beneficiï a tothom

Doncs, bé, ni una cosa ni l'altra. Ni privilegi, ni imposició. Les forces polítiques catalanes i el Parlament de Catalunya només podem parlar en nom dels ciutadans de Catalunya. No pot ser d'altra manera. Però a la vegada hem estat prou curosos per tal de proposar un model que sigui perfectament generalitzable, i per suposat completament respectuós amb la Constitució. És més, estic convençut que el model que es desprèn de l'Estatut, en cas de generalitzar-se, permetria millorar el finançament del conjunt de les CCAA i amb el que el conjunt d'Espanya hi sortiria guanyant. Però no ens correspon a nosaltres decidir-ho bilateralment, sinó al conjunt de les CCAA i, per suposat, al Govern de l'Estat.

Catalunya no busca privilegis. Ni posem vetos a ningú perquè pugui assolir els nivells d'autogovern que volem per nosaltres. Ni podem fer-ho, ni tindríem cap autoritat moral per negar a altres allò que volem per nosaltres. Però de la mateixa manera que no podem posar vetos a ningú, tampoc no podem acceptar el veto d'altres Comunitats Autònomes, ni tampoc l'argument que allò que seria raonable si fos només per Catalunya, no se li pot concedir, perquè aleshores caldria donar-ho també al conjunt de Comunitats Autònomes. El grau de satisfacció amb el nostre autogovern no depèn de que altres no puguin tenir el mateix que nosaltres. Al revés, estem orgullosos que el camí que nosaltres obrim pugui ser recorregut després per altres Comunitats Autònomes.

La història ens diu que a Catalunya li ha tocat moltes vegades fer aquest paper. Un paper, en cert sentit, de precursora. Quan hem plantejat els nostres objectius hem estat objecte de tot tipus de desqualificacions. Però després **l'experiència indica que el camí que s'ha obert gràcies a Catalunya ha servit perquè tothom millorés**. Així succeirà també, no en tinc cap dubte, amb el pas substancial que anem a donar ara, en matèria de finançament, amb el nou Estatut d'Autonomia de Catalunya.

El tercer punt que haig de subratllar és que **el nou model de finançament haurà de suposar un augment notable dels recursos de la Generalitat**. Ara bé, l'Estatut per si sol no permet fer quantificacions exactes respecte a l'import precís d'aquest increment. Igual com passava, d'altra banda, amb l'Estatut de Sau i amb el projecte aprovat pel Parlament. El text acordat conté, tal com ha de ser, les grans línies del model de finançament a aplicar, els seus continguts bàsics, però no les concreta. Falta saber com s'instrumentaran les diferents peces que configuren el model, i molt principalment tot el que fa referència als mecanismes d'anivellament.

En aquest punt, l'Estatut estableix uns criteris bàsics que ens permeten afirmar que el finançament de la Generalitat registrarà una clara millora respecte la situació actual. Però, **la quantificació dels resultats s'haurà de concretar en el context de la negociació posterior** amb l'Estat, sobretot d'aquest mecanisme d'anivellament. En el marc d'aquesta negociació, el Govern de Catalunya aprofitarà al màxim els criteris continguts a l'Estatut, que ens ofereixen una base millor que la que hem tingut mai per assolir un bon resultat. I poden comprendre que el govern està fent ja, com és la seva obligació, a partir de les variables i criteris que figuren a l'Estatut, tots els càlculs i simulacions necessàries, per tal d'avaluar quins són els escenaris alternatius en els quals es pot situar aquesta negociació

S'equivoquen, doncs, i actuen molt a la lleugera, els que avui ofereixen quantificacions precises. I això val per suposat per als que des de fora de Catalunya han distorsionat de nou el que diu l'Estatut, creant alarmisme sobre la dràstica reducció d'ingressos que segons ells significaria la seva aplicació per a altres Comunitats Autònomes. Però també val per als que des de Catalunya s'han precipitat a donar xifres completament distorsionades per avalar les seves tesis polítiques. Tant els que ho fan magnificant completament les xifres i creant així falses expectatives, com els que volen minimitzar l'abast de l'acord, que és molt important, tant pel seu impacte quantitatiu com pel que significarà de canvi de model.

Hem d'acceptar que el gradualisme és una condició indispensable per a qualsevol modificació de l'"statu-quo"

El quart punt que vull destacar és que estem davant d'un canvi important i tot canvi genera resistències. Perquè per molt raonables que siguin els arguments que puguem esgrimir i per molt convincents que ens puguem mostrar en la negociació, la qüestió del finançament planteja finalment una qüestió d'interessos, i no hi ha cap Comunitat Autònoma que estigui disposada a acceptar un empitjorament de la seva situació. Per això, a la vegada que hem de dir clarament que hi ha coses que hauran de canviar en profunditat, també hem d'acceptar que el gradualisme és una condició indispensable per a qualsevol modificació de l'"statu-quo". La variable temps esdevé així una variable crucial per a dur a terme qualsevol modificació.

Hem d'acceptar, doncs, un cert gradualisme en l'aplicació dels canvis. Però cal tenir clars els objectius que volem assolir i hi ha d'haver la determinació política d'arribar-hi. Perquè la condició indispensable per a un canvi de l'abast del que hem acordat és la determinació política per dur-lo a terme. I si bé és cert que amb voluntat política no n'hi ha prou, sense voluntat política res no és possible. Perquè l'experiència ens ensenya que quan hi ha voluntat política per fer les coses, sempre es troben els mitjans tècnics i jurídics per dur-les a terme, i que en canvi quan no hi ha voluntat política, sempre es tenen a punt els arguments tècnics i jurídics que les fan impossibles.

Estem, amb l'aprovació de l'Estatut i la nova situació que s'obre al País Basc, després de la declaració de l'alto el foc permanent per part d'ETA, davant de l'inici d'una nova etapa. Davant, realment, d'un canvi d'escenari de tal transcendència, que probablement fins d'aquí d'un temps no acabarem de valorar-lo en tota la seva dimensió. En aquest nou escenari, Catalunya hi pot i hi ha de jugar un paper de primera línia. Si actuem amb responsabilitat, amb ambició i amb alçada de mires.

I perquè això possible el primer que hem de fer és manifestar la nostra voluntat decidida que l'Estatut doni lloc a una llarga etapa d'estabilitat en les relacions entre Catalunya i Espanya, també en el camp del finançament. No podem reobrir el que hem pactat al cap d'uns mesos o uns pocs anys, d'haver signat l'acord. Ni anunciar que, malgrat el pacte, els nostres objectius continuen essent uns altres, els que han quedat pel camí al llarg de la negociació. Perquè el que ens convé ara és estabilitat, no introduir incerteses sobre el futur. Per convenciment en la bondat del que hem pactat. I sobretot per raons de lleialtat i coherència. Perquè nosaltres podem exigir lleialtat a l'Estat perquè compleixi

en la seva integritat, en totes les seves potencialitats, l'acord que ara hem signat, només si oferim als altres la mateixa lleialtat que exigim.

L'Estatut significa la culminació del pacte constitucional. Un pacte que suposa un doble compromís. El compromís de l'Espanya democràtica amb l'autogovern de Catalunya. I el de la Catalunya autònoma amb l'Espanya democràtica. Alguns necessiten negar a Espanya per afirmar a Catalunya. Altres necessiten negar a Catalunya per afirmar a Espanya. Doncs, bé, l'Estatut que hem aprovat suposa una doble afirmació. La d'una Espanya que se sent més forta, perquè és també sentida com a tal i construïda des de Catalunya. I la d'una Catalunya, que a la vegada que vol afirmar la seva personalitat nacional i el seu autogovern, ofereix la seva implicació activa, en primera línia, sense complexos, en el projecte col·lectiu d'Espanya.

Barcelona, 27 de març del 2006